Poštnina plačana v gotovini.
Leto X, št. 103
Ljubljana, sobotà 4 maja 1929
Cena 2 Din

Naročnina znaša mesečno 25 Din, za inozemstvo 40 Din.
Uredništvo:
Ljubljana, Knaflova ulica 5. Telefon štev. 3122, 3123, 3124, 3125 in 3126.
Maribor: Aleksandrova cesta 13. Telefon št. 440.
Celje: Kocenova ul. 2. Telefon štev. 190.
Rokopisi se ne vračajo. - Oglasi po tarifu.

JUTRO

Upravništvo: Ljubljana, Prešernova ul. 54. Telefon št. 3122, 3123, 3124, 3125, 3126.
Inseratni oddelek: Ljubljana, Prešernov ulica 4. Telefon št. 2492.
Podružnica Maribor: Aleksandrova cesta št. 13. Telefon št. 455.
Podružnica Celje: Kocenova ulica št. 2. Telefon št. 190.
Računi pri pošt. ček. zavodih: Ljubljana št. 11.842; Praha číslo 78.180; Wien Nr. 105.241.

Ljubljana, 3. maja.

Šestnajsti kongres ruske komunistične stranke je bil pred par dnevi zaključen. Kakor je bilo pričakovati, kongres res ni prinesel nikakih senzacij, posebno pa se na njem ni opazilo, da vladajo med strankinimi voditelji tako hude razprtije.

Bilo pa bi seveda napačno, ako bi po tem presojali pomen zaključnega kongresa. Oficijelno se utemeljeno naglaša, da je storil kongres zelo važno delo s tem, da je potrdil veliki načrt industrijalizacije Rusije, ki je projektiran na pet let in ki predstavlja ogromno zasnovo gospodarske obnove sovjetske države. Hkrati se povdarja, da pomenijo zaključki kongresa zmago Stalinovih smernic ter odklonitev programa in ideologije desničarske opozicije.

Predvsem se vidi to pri odobritvi načrta za petletno industrijalizacijsko in investicijsko akcijo na kmetih. Ta pomeni namreč poostritev notranje borbe, ojačenje nasprotstva med večjimi kmeti ali kulaki in majhnimi posestniki odnosno komunističnimi težnjami. Zakaj po novem načrtu se bo pospeševala socijalizacija na kmetih, kar pomeni pritisk na premožnejše agrarne producente in njih gospodarsko individualnost.

Mnogi poznavalci Rusije trdijo, da je odnošaj vasi do komunizma poglavitni problem sodobne Rusije. Doslej se boljševiškemu vodstvu ni posrečilo pridobiti zase večino kmečkega prebivalstva; na ukrepe komunističnega upravnega aparata je odgovarjala vas s pasivno resistenco. Areal posejane odnosno obdelane površine se ni povečal v zadostni meri, gotovo pa ne toliko, da bi se mogla prehrana mest vršiti v brezhibni obliki. Uvedba krušnih kart in racijoniranje nekaterih drugih živil je dovolj dobro merilo za produktivnost sodobnega ruskega agrarnega gospodarstva. Produktivnost bi se gotovo povečala kljub delnim idejnim in življenskim nasprotjem, ako bi kmet dobival po isti ceni ekvivalent industrijskih izdelkov bodisi iz domačih, bodisi iz inozemskih tvornic.

Po novem načrtu se hoče ravno to nesoglasje odpraviti, industrijska proizvodnja z novimi investicijami dvigniti in cene industrijskim izdelkom z raznimi sredstvi kolikor mogoče znižati. Pričakuje se, da bo potem tudi vas stopila v boljše odnošaje z mestom.

Desnica boljševiške stranke, ki sestoji v prvi vrsti iz gospodarskih strokovnjakov, želi, da bi komunizem ne nastopal ofenzivno zoper kulake, marveč da bi se tu zadovoljil samo z delno izvedbo svojega gospodarskega programa. Ta zahteva se je stavila že poprej in je zadela na srdito nasprotstvo levičarske opozicije, ki pa je, dasi pod vodstvom energičnega Trockega, popolnoma strta. Stalin sam izvaja sedaj do neke mere levičarske težnje, zato pa je prišel v nasprotje z mnogimi in tudi z Buharinom, ki je bil še nedavno njegov poglavitni mentor. Sedaj, ko se bo začel izvajati in preizkušati petletni program, se bo moralo tudi nasprotje med desnico in Stalinom v praksi kazati vedno očitneje.

Tudi na kongresu je to nasprotje obstojalo. Toda že takoj v začetku je uvidela opozicija, da je vlada absoluten gospodar situacije in da bi ji diskusije na kongresu prav nič ne koristile, marveč jo samo še oslabile. Zakaj Stalin je poskrbel, da so prišli na količkaj odločujoča mesta sami njegovi pristaši in zaupniki; vsi argumenti desnice bi bili bob ob steno. Zato se skoro niso oglašali k besedi in kongres je potekel brez razgretih debat.

Preizkušnja pa se bo morala izvršiti tudi na drugih področjih. Sovjetska vlada se je silno trudila, da dobi inozemsko finančno posojilo. Toda ni se ji posrečilo niti v Evropi niti v Ameriki in svojo gospodarsko obnovo bo morala izvesti brez vnanje pomoči, kar pravgotovo ni lahka naloga. Če ji bo Stalinov centrum kljub temu kos, od tega je odvisno marsikaj važnega za rusko notranjo politiko.

Odgoditev čsl. zbornice

Praga, 3. maja. h. Včeraj in danes je zasedala poslanska zbornica. Današnja seja je bila zelo kratka. Razpravljalo se je predvsem o zakonu glede pomožnih šol za manj nadarjene, ki je bil sprejet. Nato se je zbornica odgodila na 23. maja. Pripomniti je treba, da je odmor v zasedanju zbornice povzročen zaradi tehničnih okoliščin, zlasti zaradi kongresa republikanske stranke in ne zaradi političnih vzrokov.

Pogajanja reparacijskih strokovnjakov

Pariz, 3. maja s. Predsednik državne banke dr. Schacht je imel danes dopoldne ponoven razgovor s predsednikom reparacijske konference Owen Youngom. Popoldne je nadaljeval svoje razgovore z delegati glavnih držav upnic. Addisov pododbor (bivši Rewelstokov pododbor) danes ni imel seje in najbrže tudi jutri ne bo zasedal.

Krvavi izgredi v Berlinu se nadaljujejo

Ponovni boji v delavskih mestnih delih – Komunisti so izvrstno organizirani in pripravljeni za spopade - Ukrepi vlade proti komunistom

Berlin, 3. maja a. Komunistični izgredi so se nadaljevali v posameznih delavskih okrajih tudi danes. Policija je morala ponovno intervenirati in uporabiti v več primerih orožje. Posebno ostri so bili spopadi v Neukölnu, kjer so trajali boji celo noč in se zavlekli tudi danes pozno v popoldan. Komunističnim demonstrantom, ki se rekrutirajo večinoma iz vrst komunistične bojne organizacije »Rdeča fronta«, se je posrečilo še opoldan v mnogih ulicah prekiniti promet in ponovno zgraditi barikade. Policija je proti njim uporabljala orožje ter ranila in ubila zopet večje število komunistov. Ker pa so komunistični razbijači nadvse dobro organizirani, ni mogoče točno ugotoviti števila mrtvih in ranjenih komunistov, ki jih komunistične sanitetske kolone takoj odpeljejo z bojišča in jih na to skrijejo pri svojih zaupnikih.

Policijski predsednik je odredil cerniranje posameznih ulic v Neukölnu in Weddingu, kjer so streljali komunisti tudi iz hiš. Pri tem se je posrečilo aretirati že 38 komunistov, ki so streljali, skriti na strehah, na policijsko moštvo.

Berlin, 3. maja a. Zaradi komunističnih nemirov, ki so se odigrali v Berlinu, je sklenila prepovedati pruska deželna vlada za nedoločen čas kongres nemške komunistične stranke, ki bi se imel vršiti od 5. do 10. maja v Draždanih. Ta prepoved je komuniste silno razburila in groze, da bodo vprizorili 5. maja še vse drugačne protestne demonstracije, kakor so bile na 1. maja.

Policijski predsednik v Berlinu je prepovedal za tri tedne izhajanje komunističnega glavnega organa »Rote Fahne«.

Pregled včerajšnjih dogodkov

Berlin, 3. maja. d. O včerajšnjih nočnih bojih med policijo in komunisti si je mogoče ustvariti točnejšo sliko šele danes, ko so zasedle varnostne čete ognjišča komunističnega odpora.

Prvi nemiri so se pričeli že popoldne, ko so se zbirale velike množice na krajih spopadov prejšnjega dne. Policija je pričela razganjati to množico in bila prisiljena ponovno uporabiti gumijevke in orožje. Opasen pa je postal položaj proti večeru, ko so pričele napadati skupine komunističnih demonstrantov policijske patrulje in posamezne bolje oblečene pasante. Vnelo se je obojestransko puškarjenje, ki je nato trajalo z malimi presledki vse do belega dne. V središču komunističnih mas, delavskem okraju Wedding se je položaj z nastopom mraka tako poostril, da se je bilo bati krvavih pokoljev. Zbrane komunistične mase so napadle na Rummelsplatzu mimo vozeči policijski kamijon in ga obmetavale tako iz ceste izruvanimi granitnimi kockami, da je bilo takoj osem policijskih uradnikov oblitih s krvjo in trije od njih težko ranjeni. Policisti so pričeli streljati s karabinkami in revolverji v maso, ki je ustavila avtomobil in hotela pobiti posadko. Pri tem so bili trije demonstranti težko ranjeni.

Enako opasen je bil položaj v drugem delavskem okraju Neukölnu, kjer je okoli 8 ure zvečer množica komunistov potisnila policijo s Hermannplatza, zasedla centralni vhod v podzemeljsko železnico, od kjer je mislila prodreti, kakor 1. maja, na Aleksandrov in Potsdamski trg. Ojačenemu oddelku policije se je na to posrečilo zopet zavzeti trg in vhode v podzemsko železnico. Pri čiščenju ulic pa so jo sprejeli demonstranti s streli iz karabink in revolverjev. Da so si olajšali napadanje na policijo so sistematično razbili vse cestne svetilke in na nekaterih krajih poskušali prerezati celo električni kabel in prevrniti vozove cestne železnice ter v bližini se nahajajoče avtotakse. V bojih na Hermannplatzu so oddali policijski oddelki preko 7000 strelov, tako da jim je končno zmanjkalo streljiva, katerega so dovažali z oklopnimi avtomobili. Pri jurišanju po komunistih zasedenih hiš so uporabljale policijske udarne čete tudi ročne granate.

Drznost komunističnih upornikov je bila tolika, da so napadli celo avtomobil poveljnika celokupne berlinske varnostne straže polkovnika Hetmannsberga, ko se je peljal v policijskem avtomobilu na policijsko ravnateljstvo na Aleksandrovem trgu. Polkovnik Hetmannsberg je enega izmed napadalcev, ki ga je udaril z gorjačo po glavi sam aretiral in prepeljal v avtomobilu v zapore policijskega ravnateljstva.

Burna noč od 2. do 3. maja

Berlin, 3. maja g. Danes je prišlo v Neukölnu do novih pocestnih bojev, ker so komunisti skušali zopet prirediti demonstracije. Policija je nastopila proti njim ter oddala več strelov. Ko pa se je s streh in iz oken pričelo streljati na policijo, je morala ta oddati več salv ostrih strelov. V teh bojih so bile ubite štiri osebe, in sicer 1 delavec in 3 ženske, ki so kljub svarilu gledale z balkona pocestne boje. Borba policije s prebivalstvom je trajala skoraj do 7. ure. Celo policijsko letalo je dalj časa krožilo nad bojiščem. Vso noč je divjala pravcata franktirerska borba z vsemi sredstvi moderne vojne tehnike.

Policija je v teku boja ujela 17 mladeničev, jih razorožila ter obdržala kot talce. Z revolverji v rokah jih je prisilila, da so morali odstranjevati napravljene barikade, ki so bile zgrajene iz cevi, tovornih avtomobilov, železnih drogov, sodov itd. Ta borba se je vršila ponoči v popolni temi. Ko so mladeniči odstranjevali barikade, so komunisti iz sosednjih hiš otvorili ogenj, ker so mladeniče smatrali za policiste. Šele, ko so ujeti začeli klicati, naj prenehajo, ker so oni kot talci prisiljeni k temu delu, so komunisti prenehali s streljanjem. Ko so bile odstranjene barikade, se je borba pričela na novo. Komunisti so začeli z oken sosednjih hiš zopet streljati. Med njimi so bile tudi ženske, ki so imele v rokah kuhinjske nože. Policija je streljala v hiše. Predsednik policije je danes proglasil nad okraji Neukölln in Wedding nekako obsedno stanje.

Zborovanje komunistične stranke, ki bi se moralo vršiti od 5. do 10. maja v Draždanih, je bilo po nalogu komunistične centrale zaradi dogodkov v Berlinu odgodeno. Pri aretaciji komunistov in pri hišnih preiskavah je policija našla revolverje in drugo strelno orožje in municijo z odsekanimi konicami. Med aretiranci je bil tudi neki Rus brez dokumentov.

Podrobnosti današnjih dogodkov

Berlin, 3. maja s. Nemiri v Neukölnu so tudi danes dopoldne trajali dalje. V Blockovi, Steinmetzovi in Handjeryjevi cesti se je kljub strogim policijskim odredbam in pripravljenosti policijskih oddelkov zbirala velika množica ljudi. Ob 11. dopoldne so odpoklicali policijske oddelke, ki so bili dosedaj v službi, ker so bili zelo utrujeni. Takoj se je zopet pričela zbirati množica in prišlo je do nemirov. Zopet je morala nastopiti policija, da je izpraznila ceste. Pri tem je morala oddati tudi več strelov, ker se je množica uprla njenim odredbam. Za zvečer se pričakujejo novi nemiri.

Tudi popoldne se je množica zbrala na cestah v taki množini, da je morala policija nastopiti z oklopnimi avtomobili, ki so patruljirali po ogroženih ulicah. Policijski uradniki so bili oboroženi s karabinkami. Poklicati so se morali vedno večji oddelki policije, da se že v kali zadušijo nemiri. V resnici je prišlo popoldne do novih incidentov, ki so zavzeli nevaren obseg. Policijski oddelki, ki so prišli na mesto dosedanjih so bili oboroženi tudi z ročnimi granatami. Pri spopadih je bilo baje tudi več mrtvih in ranjenih. Kakor poroča »Vossische Zeitung« je prišlo popoldne do pravcatih pocestnih bojev, pri katerih je policija v veliki meri rabila orožje. Kmalu po drugi uri sta bili ubiti dve ženski, 1 moški pa težko ranjen. Na balkonu neke hiše so našli 61 letno žensko ustreljeno. Še ni pojasnjeno odkod je bil oddan ta strel.

Da prepreči nadaljne nemire v Neukölnu in Weddingu, je policijski predsednik prepovedal na cestah, kjer so se vršili nemiri, vsak promet od 21. do 4. ure zjutraj. Izvzeti so samo zdravniki, babice in sanitetni personal. Okna na ceste morajo biti zaprta in ne sme goreti nobena luč. Lastniki stanovanj, ki bi razsvetlili svoja okna na cesto bodo v nevarnosti, da bo policija pričela streljati v stanovanja. Po dnevi se na cestah in v hišnih vežah ne smejo zbirati osebe. Skupine, ki znašajo več kot tri osebe se bodo takoj razpršile. Vsak promet s kolesi je prepovedan. Gostilne in kavarne morajo biti zaprte ob 9. zvečer.

Stavkovna parola, ki so jo izdali komunisti je imela le delen uspeh. V tvornicah cigaret je bilo delo večinoma ustavljeno. V kovinski industriji pa je 1800 delavcev sklenilo upreti se stavkovni paroli. Tudi v tekstilni industriji je udeležba pri generalni stavki zelo pičla. V Porurju je mnogo delavcev danes zopet pričelo delati. Komunisti skušajo tudi z grožnjami prisiliti delavce k stavki. Na več krajih so komunisti pri gradbah preprečili delo s silo. Mnogo delavcev je izjavilo, da bodo ko ne bo več nobene nevarnosti takoj zopet pričeli z delom.

Lepaki proti nemški vladi po moskovskih ulicah

Moskva, 3. maja a. Nemška vlada je vprašala nemškega poslanika v Moskvi, da-li so bili v resnici na dan prvomajskih proslav nalepljeni po Moskvi in ostalih ruskih mestih lepaki z žaljivkami proti nemški državi. Sočasno je naprosil nemški poslanik izvirno besedilo govora vojnega komisarja Vorošilova, ki je baje v svojem nagovoru na čete pri prvomajski paradi na Rdečem trgu napadel Nemčijo in se o niej izrazil nadvse neprijazno.

Avstrijska vladna kriza rešena

Zvezni kancelar bo dr. Streeruwitz, podkancelar pa bo Vinko Šumi – Socijalisti ostanejo v opoziciji

Dunaj, 3. maja, s. Avstrijska vladna kriza je končana. Meščanske stranke so se našle na skupni platformi ter končnoveljavno nominirale svoje ministrske kandidate. Ob 18. uri se je sestal glavni odbor, da sprejme volilne predloge. Po teh predlogih bo nova avstrijska vlada sestavljena nastopno: Zvezni kancelar dr. Streeruwitz, podkancelar Vincenc Schumy, (nekdaj Vinko Šumi, slovenski potovalni učitelj), minister za pravosodje dr. Slama, prosvetni minister dr. Czermak, minister za socijalno skrbstvo dr. Resch, minister za finance dr. Mittelberger, minister za poljedelstvo in šume poslanec Födermayer, minister za trgovino in promet dr. Schürf in vojni minister Vaugoin. Kandidatura vojnega ministra Vaugoina je tudi v krščansko-socijalni stranki povzročila živahne debate, ker so v tej kandidaturi videli hudo zapreko za sporazum s socijalnimi demokrati. Končno pa je zmagalo stališče prestiža stranke, tako da je bil tudi Vaugoin soglasno nominiran. Socijalni demokrati se postavljajo na stališče, da z vlado niso sklenili nobenih obveznih sporazumov in da bo njihova pripravljenost, sniti se z ostalimi strankami na delovni podlagi odvisna od tega, ali bo parlament dela zmožen. Ako bo novi kabinet nadaljeval kurz bivšega zveznega kancelarja dr. Seipla, proti kateremu so se socijalni demokratje tako ostro borili, potem bo morala vlada kmalu uvideti, da so nove volitve neizogibne.

Pred uveljavljenjem trgovinske pogodbe z Madžarsko

Dopolnilne in spreminjevalne konvencije so predložene madžarskemu parlamentu v ratifikacijo

Budimpešta, 3. maja, č. »Az Est« poroča, da je zunanji minister Walkó predložil parlamentu predlog za ratifikacijo nekaterih konvencij, sklenjenih z Jugoslavijo. Te konvencije so sicer same na sebi manjšega pomena, vendar pa pripisuje list njihovi predložitvi veliko politično važnost, ker bodo tvorile uvod za uveljavljenje madžarsko-jugoslovenske trgovinske pogodbe. Dosedaj so bile trgovinske zveze med Jugoslavijo in Madžarsko urejene samo z začasnimi konvencijami. Pred tremi leti je bila sicer sklenjena trgovinska pogodba, katere ratifikacija pa se je neprestano zavlačevala. Jugoslavija je sedaj ratificirala to trgovinsko pogodbo, pokazala pa se je potreba, da se nekatere njene določbe izpremene, kar se je zgodilo s posebnimi konvencijami, ki so sedaj predložene madžarskemu parlamentu. Ni izključeno, da bo madžarski parlament zato ratificiral ob tej priliki tudi trgovinsko pogodbo z Jugoslavijo. Ta ratifikacija bo pomembna zlasti za ureditev vprašanja železniške tarife na jugoslovenskih železnicah za prevoz blaga iz Madžarske v svobodno reško luko. »Az Est« pravi, da bo postala po ratifikaciji trgovinske pogodbe ugodnejša atmosfera za rešitev tega vprašanja.

Likvidiran gospodarski konflikt z Avstrijo

Sporazum o poravnavi spora, nastalega zaradi uvoza zaklane živine iz Jugoslavije v Avstrijo

Beograd, 3. maja, p. Spor, ki je nedavno izbruhnil med Avstrijo in našo državo zaradi uvoza jugoslovenske zaklane živine v Avstrijo, je likvidiran. Kakor znano, je naša država sklenila z Avstrijo januarja meseca novelo k trgovinski pogodbi, ki je pomenila v industrijskih predmetih znatne ugodnosti za Avstrijo, glede izvoza živine in ostalih poljedelskih proizvodov pa pridobitve za Jugoslavijo. Kmalu po podpisu te trgovinske novele pa so v Avstriji poljedelski krogi uprizorili proti naši državi kampanjo ter dosegli, da je avstrijska vlada omejila uvoz jugoslovenske zaklane živine, čeprav je to nasprotovalo jasnemu besedilu trgovinske pogodbe in naknadne novele. Avstrijske oblasti so se pri tem sklicevale na mednarodne veterinarske konvencije ter zlasti osporavale uvoz zaklane živine brez drobovja. Naša vlada je ostro nastopila proti tej akciji ter odposlala na Dunaj inšpektorja ministrstva trgovine in industrije dr. Lazarevića, ki je z ostalimi zastopniki jugoslovenske vlade posredoval pri dunajski vladi, da reši nastali spor mirnim potom.

Intervencija naših delegatov je uspela. Med avstrijsko in našo vlado je bil te dni dosežen sporazum, po katerem bo avstrijska vlada omilila svoje uvozne odredbe in izvajala trgovinsko pogodbo z Jugoslavijo po uzancah, ki so bile doslej med obema državama v veljavi.

Ureditev svobodnih carinskih skladišč

Važen pravilnik finančnega ministrstva — Nove možnosti za razvoj našega pomorskega blagovnega prometa

Beograd, 3. maja p. Finančni minister je danes podpisal pravilnik o svobodnih carinskih skladiščih, ki se ustanove v vseh naših lukah. O pravilniku je generalni direktor carin dr. Šmid dal vašemu dopisniku naslednja pojasnila:

»Našim pomorskim pristaniščem nedostajajo potrebna skladišča, ki bi lahko prevzemala inozemsko blago, predvsem pa tranzitne pošiljke brez ocarinjenja. Zato se tudi domače parobrodarske družbe ne morejo z zadovoljujočim uspehom posvečati tovornemu prometu, zlasti na Jadranskem morju in v Levanti. Ker ne razpolagamo z večjimi skladišči, naša pristanišča niso v položaju, da prevzemajo večje količine tujega blaga, ki prihaja po morskem potu. Zato se pomorski blagovni promet ne more koncentrirati v naših lukah.

Upoštevajoč te činjenice je carinski oddelek finančnega ministrstva sestavil poseben pravilnik za svobodna carinska skladišča. Novi pravilnik se naslanja na pooblastilo čl. 13. carinsko-pomorskega pravilnika, ki je postal že l. 1925 zakon. V svobodnih carinskih skladiščih se bo razkladalo blago, ki bo dohajalo iz inozemstva, bodisi po železnici, bodisi z ladjami, ne glede na to, ali je to blago bilo že izročeno carinskemu pregledu ali ne. Zatem se bo v teh svobodnih skladiščih razmeščalo domače in tuje blago, namenjeno za izvoz. Svobodna carinska skladišča bodo smeli urediti: samoupravne korporacije, trgovske družbe, brodarska podjetja in tudi posamezniki, toda le v tistih pomorskih pristaniščih, v katerih se nahajajo glavne carinarnice.

Pravilnik obsega vse podrobne formalnosti glede natovarjanja, iztovarjanja in izskladiščenja, kakor tudi glede odpravljanja blaga. Predvidene so razne olajšave, ki se nanašajo tako na formalni postopek kakor tudi na državne dajatve za manipulirano blago. Svobodna carinska skladišča bodo smela izdajati tudi skladiščne liste, tako zvane barante, za kar pa bodo morale imeti posebno odobrenje ministrstva trgovine in industrije. Pravilnik bo stopil v veljavo takoj po pravoslavnih velikonočnih praznikih.«

Pred obnovitvijo pogajanj z Vatikanom

Zagreb, 3. maja. č. Iz cerkvenih krogov se doznava, da se bodo takoj po pravoslavnih velikonočnih praznikih obnovila preliminarna pogajanja za zaključitev konkordata z Vatikanom. V zunanjem ministrstvu je že zbrano vse potrebno gradivo in se pričakuje, da bodo pogajanja naglo in brez težkoč potekala.

Naše zadeve v Društvu narodov

Beograd, 3. maja. p. Naš stalni delegat pri Društvu narodov je danes izročil tajništvu Društva narodov ratifikacijske listine o konvencijah za oprostitev carinskih postopkov, o trgovini z belim blagom in o preprečevanju nemoralnih ubikacij.

Nocoj je odpotoval v Ženevo profesor beograjske univerze dr. Milan Todorović, da prisostvuje seji gospodarskega komiteja Društva narodov. Na seji se bo razpravljalo o vprašanju dviga poljedelske proizvodnje, ki je tudi v naši državi na dnevnem redu in spada med naše prve gospodarske probleme.

Mrtev novorojenček na železniški progi

Sarajevo, 3. maja č. Ko je včeraj tovorni vlak vozil iz Sarajeva proti Bosanskemu Brodu, je pri 21. km opazil strojevodja na progi nekak omot. Vlak je vozil počasi, ker je bil preobremenjen. Strojevodja je izročil vodstvo stroja kurjaču, sam pa skočil z lokomotive, stekel pred vlak, pobral zavoj in skočil zopet nazaj na lokomotivo. Na prvi postaji je s kurjačem odprl zavoj in našel v njem mrtvo truplo novorojenčka ženskega spola. Domnevajo, da je omot vržen na progo iz osebnega vlaka, ki je vozil prej iz Sarajeva.

Uredba o odpiranju izročena VZS

Referent dr. Perić bo o načrtu poročal ministrskemu predsedniku, nato pa ga dal na razpravo VZS

Beograd, 3. aprila. ć. Načrt uredbe o odpiranju in zapiranju obratov je bil izročen referentu Vrhovnega zakonodajnega sveta dr. Ninku Periću, ki bo o njej poročal predsedniku vlade, generalu Živkoviću, nakar bo uredba predložena Vrhovnemu zakonodajnemu svetu v razpravo. V načrtu uredbe je ohranjeno načelo osemurnega delovnika z izjemami, ki jih zahtevajo značaj dela, kakor tudi krajevne razmere. V uredbi se upoštevajo razlike med mesti in vasmi, med posameznimi obrati, kakor tudi prometne in lokalne razmere v posameznih krajih.

Sodba v zagrebškem atentatorskem procesu

Josip Šunić je bil obsojen na 15 let težke ječe

Zagreb, 3. aprila, ć. Danes je bila objavljena razsodba v procesu proti atentatorju Josipu Šuniću, ki je lani meseca avgusta ubil v Zagrebu Vlado Ristovića, urednika beograjskega «Jedinstva«. Šunić je bil obsojen na 15 let težke ječe. Sodišče ga je spoznalo krivim zavratnega umora Vlade Ristovića in težke telesne poškodbe detektiva Plantozarja. Pri določevanju kazni je sodišče upoštevalo kot olajševalne okoliščine dosedanjo neoporečnost obtoženca, dejstvo, da svojega zločina ni izvršil iz egoističnih motivov, in dolgi preiskovalni zapor. Obtoženčev zagovornik dr. Budak je vložil priziv proti previsoki odmeri kazni, dočim se je državni pravdnik zadovoljil z obsodbo.

Velikopotezna izsušitev pančevskega močvirja

Važna pogodba med našo državo in francosko družbo Batignol Francosko posojilo za financiranje izsuševanja

Beograd, 3. maja ć. Včeraj je bila podpisana pogodba med francosko tvrdko Batignol in našo državo o izsušitvi dunavsko-tamniškega močvirja, tako zvanega »Pančevskega rita«. Pogodbo sta podpisala v imenu naše države minister za javna dela Savković in finančni minister dr. Švrljuga, za družbo Batignol pa njen direktor Georges Beraux.

Po sklenjeni pogodbi se morajo vsa izsuševalna dela vršiti pod nadzorstvom ministrstva za javna dela in pričeti že tekom tega meseca. Dela so projektirana na tri leta, stroški pa proračunani na 261 milijonov dinarjev. Vsa dela bo vršila tvrdka Batignol, ki bo od časa do časa obračunavala z ministrstvom za javna dela. Izplačila družbi bo vršila v imenu vlade Državna hipotekarna banka, o čemer je bila sklenjena posebna pogodba med finančnim ministrom in direktorjem Državne hipotekarne banke. V to svrho bo Državna hipotekarna banka v primernem terminu emitirala posojilo, čigar obveznice bo spravila družba Batignol prvenstveno na pariški denarni trg po 6.75 % in emisijskem tečaju 87. Skupno posojilo bo znašalo nominalno 300 milijonov dinarjev ter bo odplačljivo v 30. polletnih anuitetah, katerih vsaka bo znašala z obrestmi vred okrog 13 milijonov dinarjev.

Z izsušitvijo pančevskega močvirja bo država prihranila 86 milijonov dinarjev samo pri gradbi pančevskega mosta in železnice Beograd-Pančevo. Razen tega se bo pridobilo 30.000 katastralnih oralov zemlje v vrednosti približno 250 milijonov dinarjev. Občine in privatne osebe bodo na ta način dobile plodno zemljo, katere cena bo po izvršeni melijoraciji znatno poskočila. Občine in privatne osebe bodo zato prispevale k povračilu dolga v sorazmerju s svojo zemljo

Vsa plačila se bodo vršila po Državni hipotekarni banki. Računa se, da bo država po odbitku vseh stroškov imela 100 milijonov čistega dobička.

Ministri na velikonočnem oddihu

Beograd, 3. maja p. Preko pravoslavnih velikonočnih praznikov bodo ali so deloma že danes zapustili Beograd skoro vsi ministri. Predsednik vlade general Živković bo prebil praznike v Vrnjački banji, finančni minister dr. Švrljuga in trgovinski minister dr. Mažuranić v Zagrebu, dr. Korošec v Sloveniji, ostali ministri pa pri svojih rodbinah. V Beogradu se že danes opaža praznično razpoloženje.

Prebivalstvo Beograda

Beograd, 3. maja p. **Beograjska občina je definitivno završila popis svojega prebivalstva. Ljudsko štetje je ugotovilo, da je bivalo v Beogradu 15. aprila tega leta 126.315 moških in 99.755 žensk. Število vsega prebivalstva v Beogradu je znašalo torej 226.070.** Da je število moškega prebivalstva toliko večje, gre največ na račun garnizije in na račun uradništva in delavstva, ki se je naselilo v Beogradu brez rodbin.

Prvi jugoslovenski govoreči film

Zagreb, 3. aprila, ć. V Zagrebu je bil te dni dogotovljen prvi jugoslovenski govoreči film. Izdelala ga je zagrebška filmska tvrdka »Stella« skupno s podjetjem Ben Penkala. Film je dolg samo 120 m ter predstavlja sketch, ki ga igrajo zagrebški gledališki igralci. Film se bo prvič predvajal koncem tega meseca v Zagrebu.

Zahteve gostilničarjev in kavarnarjev

Beograd, 3. maja p. Delegacija gostilničarjev in kavarnarjev iz vse države je dali posetila načelnika za tujski promet v ministrstvu za trgovino in industrijo dr. Žižka, zatem pa inspektorja v ministrstvu notranjih del Milana Jankovića.

Pri načelniku dr. Žižku je delegacija zahtevala, naj bi se gostilničarji in kavarnarji ne smatrali za trgovce, temveč naj vlada uredi njihov položaj s posebnimi zakonskimi predpisi. Dalje je delegacija zahtevala, naj vlada upelje v vsej državi obvezno članstvo gostilničarjev in kavarnarjev pri stanovskih organizacijah, kakor je to že uvedeno v Sloveniji.

Inspektorja ministrstva notranjih del Danila Jankovića je opozorila na trgovce z alkoholnimi pijačami, da izigravajo zakon s tem, da razmejujejo svoje obrate in posvečajo del svojih trgovskih lokalov alkoholni trgovini.

Načelnik dr. Žižek je delegaciji odvrnil, da smatra za najbolje, ako imajo gostilničarji in kavarnarji v trgovskih zbornicah svoje posebne referente in odseke. Kar se tiče trgovskega značaja kavarniške in gostilničarske obrti pa je naziranja, da te obrti vendarle pripadajo ministrstvu za trgovino in industrijo kjer se nahaja tudi za gostilničarstvo in kavarnarstvo tolikanj važen odsek za turistiko. Glede obveznega članstva gostilničarjev in kavarnarjev v stanovskih organizacijah je dr. Žižek osvojil predloge delegacije ter obljubil, da bo o vseh njenih željah poročal ministru za trgovino in industrijo.

Inspektor Janković je delegaciji takisto obljubil, da bo ministrstvo proučilo vse podrobne ukrepe in da bo preprečilo v bodoče vsako izigravanje zakonskih predpisov od strani trgovcev z alkoholnimi pijačami.

Minister Marinković se še ne vrne

Beograd, 3. maja p. Minister zunanjih poslov dr. Voja Marinković je prvotno nameraval vrniti se v Beograd iz Švice, kjer se sedaj mudi, sredi maja. Ker pa njegovo okrevanje še ni napredovalo tako, kakor so zdravniki upali, ostane dr. Marinković v Švici še do konca maja.

Konferenci Male antante, ki se vrši v drugi polovici tega meseca v Beogradu, torej v imenu naše vlade ne bo prisostvoval dr. Voja Marinković, temveč njegov namestnik dr. Kosta Kumanudi.

Pospeševanje gradnje modernih hotelov

Beograd, 3. maja. p. Kakor se izve iz generalne direkcije carin, namerava vlada osvoboditi uvozne carine mnoge predmete, ki so potrebni pri gradnji novih hotelov in v hotelski industriji vobče, kakor tudi obnovi starih hotelov, v kolikor jih ni mogoče dobaviti in izgotoviti v naši državi sami. Hkratu bodo izdani tudi taki kontrolni ukrepi, ki naj onemogočijo vsako zlorabo teh ugodnosti. Uvoznih olajšav bodo zlasti deležni predmeti električnih instalacij, naprave centralne kurjave, moderne kuhinjske oprave, kopalne naprave, klozeti pralnice itd.

Proslava poljskega praznika v Beogradu

Beograd, 3. maja p. Danes je bil v Beogradu svečano proslavljen praznik poljske republike, takozvani »praznik ustave«. Dopoldne se je vršila v katoliški cerkvi svečana služba božja, opoldne pa je sprejemal poljski poslanik čestitke diplomatskega zbora, predstavnikov naših oblasti in zastopnikov javnega življenja v Beogradu.

Nove industrije v Dalmaciji

Split, 3. maja ć. V gospodarskih krogih kroži vest, da namerava skupina belgijskih kapitalistov zgraditi v Sućurcu veliko tvornico cementa. Nadalje namerava neka francoska kapitalistična skupina zgraditi tvornico aluminija na griču med Splitom in Solinom. Tvornica bi dobivala sirovine iz znanih bavksitnih rudnikov v okolici Derniša.

Pravilnik o finančni amnestiji

Beograd, 3. maja. V ministrstvu financ je bil sestavljen pravilnik, s katerim se tolmačijo odredbe kraljevega amnestijskega zakona glede carinskih in davčnih prestopkov. Pravilnik bo stopil v veljavo prihodnji teden.

Velikodušna zagrebška Slovenka

Zagreb, 3. maja. č. Nekemu gostilničarju v Vlaški ulici je njegova služkinja Terezija G., doma iz Slovenije, v zadnjem času pokradla polagoma 50.000 Din. Za ukradeni denar je kupila svojemu ljubimcu avtomobil, ter se z njim odpeljala v nedeljo na izlet v Slovenijo. Po povratku v Zagreb je bila aretirana ter pri zaslišanju na policiji izpovedala, da se je s svojim ljubimcem slučajno seznanila v Maksimiru. Okradeni gostilničar je izjavil, da ima v svoji blagajni večkrat velike vsote, radi česar je bilo mogoče, da ni takoj opazil tatvin.

Stalin čisti tudi med desničarji

Berlin, 3. maja s »Verwärts« javlja iz Moskve, da je bil predsednik sovjetsko-ruskih strokovnih organizacij Tomski odstavljen s svojega mesta ter da je dobil dopust. Baje je po uradnem nalogu odpotoval v Sibirijo, da pregleda tamošnje strokovne organizacije. Vendar se smatra ta nalog za izgon.

Češkoslovaška in Vatikan

r V Rimu, ob Jurjevem.

Odnošaji med Češkoslovaško republiko in Vatikanom so bili še nedavno zelo napeti. Jana Husa, v očeh rimsko-katoliške cerkve največjega nejeverskega rovarja, so najvišji službeni krogi češkoslovaške republike ob ogromni, navdušenja prekipevajoči udeležbi naroda proslavljali kot narodnega prosvetitelja-mučenika. Velikansko ogorčenje in zamera v cerkvenih krogih: papežev nuncij, ki kljub ponovni odnosni zahtevi ni dobil zadoščenja, kakor ga je hotel imeti Vatikan, je zapustil Prago. Tekom lanskega leta pa je ta napetost očividno zelo popustila. in kakor kažejo dogodki teh dni, so med Vatikanom in Prago nastali odnošaji. ki bi se mogli prav dobro imenovati ne samo korektni, temveč prijateljski. Včeraj, 23. t. m., na dan sv. Vojteha. se je namreč na najslovesnejši način otvoril v Rimu novi češki duhovniški seminar, »Collegium Nepomucenum«.

Čehi so imeli kakih petdeset let v Rimu svoj posebni svečeniški seminar. kateremu je stal na čelu po papežu imenovan rektor. Večina odličnejših češkiih katoliških duhovnikov se je vzgajala v tem seminarju. ki pa je po mnenju merodajnih češkiih in rimskih cerkvenih krogov postal sčasoma v vsakem oziru preozek. da bi v polni meri mogel zadoščati svojemu smotru. Tako se je porodila misel — ali v Rimu ali med visoko češko duhovščino. se pač ne da dognati — da naj bi se seminar razširil. Pomagala je z znatnim prispevkom češkoslovaška vlada. darovali so znatne zneske razni dobrotniki. cerkvenjaki in posvetnjaki in znaten dar je prispel tudi od češkoslovaških izseljencev v Ameriki: tako se je zgradila v Rimu v ulici Magna Grecia v novem appijskem mestnem predelu palača za seminar, kateremu se je nadelo ime »Nepomucenskega kolegija« in se je včeraj vršila slovesna otvoritev tega novega vzgojevališča češkoslovaške duhovščine v znamenju najiskrenejšega sporazumljenja med Vatikanom in Češkoslovaško.

Že nekaj dni pred to slavnostjo je prispelo v Rim okoli petsto romarjev iz Češkoslovaške in ž njimi deset nadškofov in škofov, na čelu jim praški nadškof mons. František Kordač. V ponedeljek, 22. t. m., je papež sprejel najprej gojence »Nepomucenskega kolegija«, ki mu jih je predstavil rektor kolegija. mons. Roveda, ki je seveda Italijan, obenem pa tudi generalni tajnik italijanske katoliške akcije. Nato so bili sprejeti češkoslovaški romarji. Papeža je nagovoril praški nadškof, ki se je v latinskem govoru zahvaljeval papežu za njegovo apostolsko pismo ob tisočletnici sv. Vaclava in povdarjal, da so prišli češkoslovaški romarji v Rim, da dobe odpustke sv. leta, da častitajo papežu za njegov svečeniški jubilej, da se udeleže otvoritve kolegija in da se porazvesele miru, sklenjenega med sv. Stolico in Italijo vsled »očetovske velikosrčnosti papeževe in genijalnosti moža (Mussolinija), ki ga je poslala božja previdnost«. Papež je odgovoril tudi samo latinski — «zlasti ker je šlo za mešanojezično poslušalstvo«, kakor pravi vatikansko glasilo — in je v svojem govoru posebno omenjal slovanska svetnika sv. Cirila in Metoda.

Včeraj dopoldne se je vršila slovesna blagoslovitev kolegija. Na poslopju so plapolale papeževa, češkoslovaška in italijanska zastava. Cerkveno opravilo je opravil praški nadškof. Slavnostnemu obedu v kolegiju sta poleg vseh češkiih nadškofov in škofov prisostvovala češkoslovaški poslanik pri Vatikanu in bivši praški nadškof grof Huyn, ki je sedaj aleksandrijski patrijarh.

Popoldne se je vršila v slavnostni dvorani kolegija svečana akademija, kateri je poleg češkoslovaškega episkopata prisostvovalo enajst kardinalov, oba češkoslovaška poslanika, vatikanski in kvirinalski, ter cela vrsta najraznovrstnejših cerkvenih dostojanstvenikov. Po prečitanju papeževe pozdravne brzojavke je izpregovoril češkoslovaški poslanik pri Vatikanu, g. Radimsky, ki je, govoreč francoski, po nalogu ministra zunanjih stvari in prosvetnega ministra sporočil pozdrave in čestitke češkoslovaške vlade. Akademija se je zaključila s himnama »Kde domov mui« in »Nad Tatrou se bliska«.

Odnošaji med rimskokatoliškim Vatikanom in husitsko Prago so se, kakor vse to kaže, znatno zboljšali in mnogi se nadejajo, da bo s konkordatom kmalu upostavljen mir med republiko Husa, Žižke, Komenskega, Havlička, Masaryka in stolico sv. Petra.

Nesreče v italijanskem vojnem letalstvu

Turin, 3. maja. d. Italijansko vojno letalstvo je zabeležilo zopet dve težki nesreči. Na vojaškem letališču pri Mirafiori se je v veliki višini nenadoma preobrnilo vojaško letalo, tako da sta pilot in opazovalec padla iz letala. K sreči sta imela padala ter sta srečno padla brez večje poškodbe na zemljo, dočim se je letalo popolnoma razbilo. Slična nezgoda se je pripetila nekemu hidroavijonu, ki je pri spuščanju iz zraka na morje tako nesrečno manevriral, da se je potonil. Pri tem je utonil letalski kapetan Bindi, dočim je opazovalec odnesel le lažje poškodbe.

Smrt dalmatinske sportnice

Dubrovnik, 3 maja ć. Tu se je vršil ob veliki udeležbi sportnih krogov pogreb jugoslovenske prvakinje v plavanju na 100 m Anke Marić. Svoj rekord je dosegla že leta 1925 in ga je od takrat trajno držala.

Trpljenje staroupokojencev

Pod gornjim naslovom objavlja predsednik Društva državnih upokojencev za Slovenijo dr. Josip Kromvogel v »Državnem upokojencu« pretresljiv članek, v katerem iznaša tako pravne strani staroupokojeniškega vprašanja, kakor tudi zahteve državnih staroupokojencev, o katerih se mora priznati, da so sila skromne.

Iz tega članka posnemamo naslednje odstavke:

Imeli smo odnosno imamo tele vrste upokojencev:

A. Od Avstro-Ogrske prevzete (kronske staro-) upokojence.

B. Kronske staroupokojence naše države. To so tisti nameščenci, katere je naša država ob prevratu prevzela v svojo službo in jih potem upokojila pred zakonom z dne 14. III. 1922.; s katerim so se prevedli prečanskim državnim nameščencem kronski prejemki na dinarske (obenem pa izločile stanarine in aktivitetne doklade).

C. Dinarske staroupokojence. Le ti so tudi uslužbenci naše države, kakor oni pod B. upokojeni v dobi od 14. III. 1922. (glej B) do uveljavljenja uradniškega zakona z dne 31. VII. 1923.

D. Novoupokojence, ki dobivajo (povišane) prejemke po uradniškem zakonu z dne 31. VII. 1923.

E. Najnovejše upokojence, ki bodo dobivali pokojnine po deloma že revidiranem uradniškem zakonu, k čemer je pripomniti, da se je ta revizija že izvršila glede uradništva nekaterih resorov.

Kar se tiče označbe staroupokojencev kot kronskih pod A in B, kažem na uredbo ministrskega sveta z dne 1. VII. 1927. D. R. Br. 88808. s katero so se prevedle kronske pokojnine na dinarske, tako da kronskih staroupokojencev de iure ni več, ampak so le dinarski.

Da s to prevedbo kronski staroupokojenci niso mnogo pridobili, je znano. Neki tak upokojenec mi je tožil, da ima po prevedbi 18 Din mesečno manj.

Pravni položaj zgoraj navedenih vrst upokojencev ni enak.

A. Glede od Avstro-Ogrske prevzetih staroupokojencev je podal naš finančni minister izjavo z dne 22. XI. 1926 št. 159379/26 v kateri pravi: Naša država je u tom pogledu učinila sve, našta je bila obavezana, a specijalno Rimskim paktom. Ovim ugovorom ustanovljeno je samo to, da penzije ranijih avstro-ogrskih penzijonera ne smeju bit manje od onih, koje su zainteresovana lica uživala u bivšoj austro-ogrskoj monarhiji. U našoj državi priznate su ovim licima one iste penzije, koje su im bile dodeljene u bivšoj carevini. Pošto ove sume usled promenjenih životnih prilika ne dostaju, to primaju ovi penzijoneri i odgovarajuće dodatke na skupoću kao i svi ostali penzijoneri.

S to izjavo je naša državna uprava priznala poseben pravni položaj prevzetih avstro-ogrskih upokojencev, ki da sloni na načelih izraženih v rimskem paktu. Sicer pa prizadeti upokojenci ne iščejo svojih pravic iz tega pakta, ampak se zadovoljuje, da se z njimi postopa kakor s tudržavnimi upokojenci. Faktično naša država ne razlikuje teh staroupokojencev od drugih.

B, C. Staroupokojencev teh vrst — zdaj skupno dinarskih staroupokojencev — praviloma ne bi smelo biti, jih po (Reisnerjevem. op. ur.) načrtu uradniškega zakona tudi ni bilo. Ta načrt je v členu 239. obširno določal, kako je postopati s temi upokojenci. Bistvena vsebina tega člena je bila: Starejši upokojenci, upokojeni pred 1. avgustom 1914. — torej tudi upokojenci pod A — prevedejo se po uradniškem zakonu.

Mlajši upokojenci imajo se podvreči reviziji. Ako se izkaže njih sposobnost, zamore se jih pozvati v aktivno službo. Ako pa se jih ne pozove v službo ali ako so za to nesposobni, prevedejo se tudi po uradniškem zakonu. Le upokojenci, ki se pozivu v aktivno službo ne bi odzvali, ne bi bili prevedeni po novem zakonu, ti edini bi ostali staroupokojenci brez povišane pokojnine.

Ta načrtova določila bila so naravna in pravična: zakonodajni odbor jih je sprejel ter predložil plenumu Narodne skupščine v odobrenje in izglasovanje.

Toda **nepričakovano** se je izglasovalo **drugačno** besedilo tega člena. Izpremembo so predložili poslanci tedanje vladne večine en dan pred koncem debate in izglasovanjem v plenumu. (Takratni posl. Reisner in tovariši so zaman protestirali in so končno v znak protesta zapustili sejo. Op. ur.) Izglasovana izpremememba člena 239. zakonskega načrta se je glasila:

»Prej (to je pred uradniškim zakonom) upokojeni uslužbenci ostanejo še nadalje z istimi pokojninami in draginjskimi dokladami.

Kaj sedaj?

Eden izhod bi bil, da se mu ta mutatis mutandis vzpostavi prvotni člen 239 uradniškega zakona. To je predlagalo društvo »Umirovljenika« v Sarajevu v svoji predstavki kralju.

Ali pa se ta stvar reši v smislu resolucije Glavnega saveza državnih uslužbencev v Beogradu, ki se glasi: Uslužbenci, upokojeni pred zakonom od 31. 7. 1923., se prevedejo kot aktivni in prejemajo pokojnino od osnovne položajne plače ter redne stanovanjske doklade po tem zakonu.

Predsednik današnje vlade je te dni izjavil neki deputaciji: Vaše zahteve in prošnje so v našem programu in jih bomo zato izvedli.

Zanašajoč se na te obljube, upamo staroupokojenci, da se nam bliža rešitev. Resnih finančnih ovir ni.

Višji sodni svetnik VI. činovnega razreda (upokojenec pod C) je bil upokojen leta 1922. ter prejema po odbitku davka mesečne pokojnine 398 Din. draginjske doklade 1.600 Din, skupaj 1.998 Din. Njegov po 1. oktobru 1923 upokojeni tovariš (upokojenec C) ima mesečne pokojnine 3000 Din, draginjske doklade 1.100 Din, stanarine 300 Din, skupaj 4.400 Din. Najnovejši upokojenec iste vrste — zgoraj E — redne mesečne pokojnine 3000 Din. sodne doklade 2000 Din, draginjske doklade 1100 Din, stanarine 300 Din, skupaj 6.400 Din.

Leta 1922. upokojeni sodni poduradnik dobiva za sebe in ženo mesečne pokojnine in doklade 995 Din, njegov l. 1923 upokojeni tovariš z ženo pa 1947 Din.

Le ta in zgoraj prvo navedeni staroupokojeni višji sodni svetnik sta si torej v prejemkih skoraj enaka.

Slično je, kakor se mi sporoča, razmerje pri upokojenih gažistih. Primer: Staroupokojeni poročnik in polkovnik imata letno za 14.335 Din odnosno 22.368 manj nego njuna novoupokojena tovariša.

Pripominjam, da se vsi tukaj navedeni primeri nanašajo na upokojence s polnimi službenimi leti in s polno pokojnino.

Staroupokojenci ne prosijo darila, milosti, ampak pravice. Enakost in ravnopravnost.

Najnovejšim upokojencem bodo torej prejemki že drugikrat povišani. Staroupokojenci pa naj na večno ostanejo z istimi pokojninami! To bi bila očitna krivica, katere sedanja vlada ne bo pripuščala. Toda pomoči ni. Starci visokih let, nesposobni za delo, bolniki v postelji, očetje z nepreskrbljenimi otroci in drugi, vsi v dolgovih, ne morejo čakati na uspeh dolgotrajne revizije uradniškega zakona. Naj ne bo edina rešiteljica našega trpljenja — smrt.

Beograd, 2. maja ć. V smislu zakona o Privilegirani agrarni banki je kralj danes na predlog poljedelskega ministra podpisal ukaz, s katerim je imenovan za vladnega komisarja Privilegirane agrarne banke direktor Državne hipotekarne banke dr. Vojin Gjuričić. Vladni komisar ima nalogo, da čim prej razpiše vpisovanje glavnice, izvede organizacijo banke in poskrbi za to, da bo banka čim prej začela poslovati.

Poljski odgovor na dogodke v Opolju

Varšava, 3. maja. s. Včeraj so se v Krakovu, Torunju in Poznanju ter v drugih krajih zapadnih provinc vršile protinemške demonstracije poljskih visokošolcev. Povsod so visokošolci skušali demonstrirati pred nemškimi konzulati, kar pa se jim je posrečilo samo v Poznanju. Tukaj so razbili nemški napis na konzulatu, odtrgali napise lista »Posener Tagblatt«, uničili napis pri evangeljski občini ter pri več nemških gostilnah. Pri demonstracijah je prišlo do spopadov med policijo in demonstranti. 50 dijakov je bilo ranjenih. Demonstracij se je udeležilo približno 2000 dijakov. Trajale so dve uri.

Aretacija opasne zastrupljevalke

Berlin, 3. maja. d. Augsburška policija je aretirala 50letno posestnico Ano Lutzenberger iz Schwabmünchna, ker je osumljena, da je izvršila več zastrupljenj in morilskih poskusov. Pred nedavnim časom je namreč umrl njen oče in nato 8 tednov kasneje tudi njena mati, ne da bi bila preje obolela. Na ta način je postala Ana Lutzenberger lastnica njihovega posestva. Ker pa je imela še štiri otroke, se je očividno hotela iznebiti tudi teh, ker so vsi štirje nenadoma skoro ob istem času umrli. Kot vzrok njihove smrti je navajala mrliškemu ogledniku črevesno bolezen.

Ker je augsburško sodišče zahtevalo, da se ji postavi kuratorja, je nasula v mleko namenjeno državnemu tajniku Schrotu, ki je bil določen za njenega kuratorja, arzenika. K sreči pa je bil njen zločinski naklep pravočasno razkrit, nakar je bila predana sodišču, ki bo ugotovilo tudi prave posledice naglih smrti njenih sorodnikov.

Prepoved nošnje kit na Kitajskem

London, 3. maja d. Nankingška vlada je izdala ukaz, s katerim prepoveduje od 1. maja dalje nositi vsem kitajskim podanikom nošnjo kite in pohabljenje nog ženski deci. Prestopki te odredbe bodo najstrožje kaznovani.

Ameriški pevci v Zagrebu

Zagreb, 3. maja ć. Nocoj okoli 7. so prispeli v Zagreb člani ameriškega pevskega zbora, ki se nahaja na evropski turneji. Pevce je na kolodvoru sprejelo okrog 5 tisoč ljudi. Pozdravil jih je predsednik hrvatske pevske zveze dr. Niko Faller, ki se mu je zahvalila v imenu gostov gospa Thalbod. Pevci so se s kolodvora odpeljali v hotel Esplanade, spremljani od velike množice občinstva. Na terasi hotela so zapeli ameriško himno, kar je izzvalo burne ovacije med zbranim občinstvom.

Francosko predavanje v Ljubljani

Kot odmev številnih proslav nedavne desetletnice, odkar je tragično preminul — po zatrdilu znanega avstrijskega kritika — največji sodobni lirik, je izzvenela napovedana prireditev francoskega instituta.

Po prizadevanju neumornega lektorja g. Veya se je njegov stanovski tovariš Masset na poti iz Francije proti Dubrovniku malce zadržal med nami, da nam je strokovnjaško priklical v spomin Verhaernove zasluge za njegovo domovino Flandrijo, za francoski jezik in za človeštvo. Nazorno je prikazal organično zvezo med umetniškim delom in umetnikovo osebnostjo, fizično in psihično... Prekipevajoči mladenič, poln bujne domišljije, željan škandalizirati ustaljenega meščana, izda najprej zbirko »Flamke«, ki naleti na odpor pri vsej kritiki, češ, da pretirava v svojem naturalizmu. Čeprav je naturalizem Belgijcem v krvi, so tedaj mnogi uglajeni više cenili »Mrtvo mesto« sanjarskega Rodenbacha. To stran narodne duše je Verhaeren pozneje ponazoril v »Menihih«, pri katerih je med svojo boleznijo prebil nekaj časa. Spričo tega zbornika mu protivniki sedaj niso več toliko zamerili prvih pesmi. Verhaeren je bil pa že preveč sodoben, da ne bi bil redovnikov nazval kot zapoznel pojav. V živčni bolezni, ki mu je dolgo pretila z blaznostjo, je izgubil vso vero v posmrtnost, vase in bodočnost. A polagoma se je kakor Vigny dokopal do pojmovanja, da moramo živeti za ideale, da je trpljenje veličastno. Tako je prikazal vso ubornost in bedo seljaštva (Campagnes hallucinées), za tem pa »Pipalkasta mesta«, kjer je skoro vsa snov za poznejši Marinettijev futurizem. Oživotvoriti je znal moderne motive, ki se dotlej nis ozdeli prav nič upesnitve vredni. Od daleč se mu svetlika nov vzor: veda. V drami »Zarje«, prevedeni na mnogo jezikov, oznanja splošno bratstvo in pacifizem.

Nekaj čudnega je to, da je veliki lirik pričel opevati ljubezen šele s 50. letom: rahlo, nežno ljubezen v zakonu. Naposled se vrača zopet k svojemu viru, v rodno Flandrijo poveličujoč ljubav do doma, do svojega plemena. Njegov talet je nenavadno prožen, zmožen vseh odtenkov, sposoben za prehod od trdega do nežnega. »Vsa Flandrija« je nekak skupek njegovega pojmovanja in čuvstvovanja... Med vojno je okusil grenki sad pregnanstva. »Rdeča krila vojne« so zadnja priča njegovega obsežnega duha...

Na kancu sestanka je Verhaernova ožja rojakinja, gospa dr. Mastnakova zapela nekaj arij